

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Eugenika v kontextu rozvojových zemí

Bakalářská práce

Autor: Markéta Alanová

Vedoucí práce: Mgr. Eva Taterová, M.A.

Brno 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci „Eugenika v kontextu rozvojových zemí“ vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne 2016

.....

podpis

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí bakalářské práce Mgr. Evě Taterové , M.A. za cenné rady a odborné připomínky, jakož to i za afiliativní styl vedení.

Velké díky patří také mému otci za mnohá doporučení.

Abstrakt

Alanová, Markéta. *Eugenika v kontextu rozvojových zemí* Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita. Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií, 2016. Vedoucí bakalářské práce Mgr. Eva Taterová, M.A.

Cílem této bakalářské práce je komparace projevů eugeniky na dvou územích světa, a to ve Rwandě a v Tibetu. Práce se zabývá postupným vývojem eugeniky a uplatněním jejích výsledků právě ve dvou zmíněných oblastech s nástinem historických souvislostí. Práce odkrývá zajímavé poznatky o manipulaci s genofondy lidí, jakož to i důležité milníky ve vývoji této vědní disciplíny. Zhodnoceny jsou podobné či rozdílné faktory dvou eugenických pokusů (ve Rwandě a Tibetu).

Klíčová slova

Eugenika, genocida, Rwanda, Tibet, nacionalismus

Abstract

Alanová, Markéta: *Eugenics in context of development countries*. Bachelor Thesis, Brno: Mendel University, Faculty of Regional Development and International Studies, 2016. Supervisor of bachelor thesis Mgr. Eva Taterová, M.A.

The aim of this bachelor thesis is to compare eugenics manifestations in two world areas and that in Rwanda and Tibet. Thesis deals with gradual development of eugenics and its outcome application in those two mentioned areas with an outline of their historical context. Bachelor thesis reveals interesting findings about gene pools manipulation as an important mile stones in this science field. At the end of the thesis are evaluated two similarities or different factors of two eugenics experiments (in Rwanda and Tibet).

Key Words

Eugenics, genocide, Rwanda, Tibet, nationalism

Obsah

Obsah	9
1. Úvod.....	11
2. Metodika a cíl práce.....	13
3. Definice základních pojmů	17
3.1 Eugenika.....	17
3.1.1 Pozitivní a negativní eugenika.....	18
3.2 Darwinismus	18
3.3 Árijská rasa.....	19
3.4 Holokaust	19
3.5 Nacismus	19
3.6 Genocida	20
4. Historický vývoj eugeniky.....	21
4.1 První historické zmínky	21
4.1.1 Platón	21
4.1.2 Sir Francis Galton	22
4.1.3 Friedrich Nietzsche	23
4.1.4 Harry Laughlin.....	23
4.2 Eugenika ve Velké Británii	24
4.3 Eugenika ve Spojených státech amerických	24
4.4 Eugenika v Německu – Holokaust.....	25
4.4.1 Lebensborn.....	26
5. Eugenika v rozvojovém světě	29
5.1 Genocida ve Rwandě.....	29

5.1.1	Historické příčiny – kolonialismus	29
5.1.2	Revoluce, převrat	31
5.1.3	Eugenické projevy ve Rwandě	32
5.1.4	Dopad genocidy.....	33
5.2	Eugenika v Tibetu.....	35
5.2.1	Důležité historické souvislosti	35
5.2.2	Eugenické projevy na území Tibetu.....	37
6.	Závěr.....	41
7.	Seznam použité literatury	45
7.1	Knižní zdroje	45
7.2	Internetové zdroje	49
	Seznam obrázků	51
8.	Přílohy	53

1. Úvod

Dnešní svět dvacátého prvního století je charakteristický velkým rozdílem mezi bohatými a chudými státy. Výrazným jevem dnešní doby je interkulturní globalizace, která by ve svém důsledku měla napomáhat jak ekonomické, tak kulturní rozmanitosti. Měla by přilepšit nejméně rozvinutým, či rozvojovým státům světa. Navzdory veškerým snahám, i z pohledu mezinárodních organizací, nebo nestátních neziskových organizací, ve světě stále dochází k válkám, vyvražďování lidí či eugenickým tendencím. Tyto eugenické tendence jsou úmyslné genetické modifikace lidí za účelem jistého vylepšení genofondu jedince a s tím spjaté vyšlechtění lepší populace „nadlidí“ bez špatných vlastností.

Již Bible uvádí příběhy plné krutostí a genocidy, kde lidé zabíjejí druhé lidi. Od samého prapočátku byla eugenika ve světě přítomna a není tomu jinak v dnešní době, jako by se historie stále opakovala. I současný svět je plný nenávislných eugenických myšlenek především k minoritám. Eugenika byla od počátku zaměřena na očištění lidstva od „méněcenných“ členů s nadějí na řešení různých sociálních problémů souvisejících s chudobou, zdravotním postižením a nemocí či odlišných sociálních chování. K dosažení tohoto cíle se snažila eugenika vytvořit nadřazenou rasu lidí a používat nucenou sterilizaci a vyhlazování pro vyloučení budoucích generací „vadných“ lidských bytostí. K ospravedlnění eugenických praxí byla používána Darwinova evoluční teorie. Po více než 150 let společnost čelila stálému proudu informací o tom, že vadný genofond, neboli "špatné geny", vedou k problémům vývoje dítěte, k nemocem, alkoholismu, a dokonce i k chudobě. Byli jsme také přesvědčováni, že člověk potřebuje dobré geny proto, aby žil zdravě, dosáhl prosperity a šťastného života.

Představa, že lidé, kteří jsou u moci, by měli mít za určitých okolností právo ukončit životy ostatních lidí ve prospěch většího dobra společnosti, není nic nového. Tyto myšlenky mají dlouhou historii, která byla součástí původního eugenického hnutí, které začalo v roce 1859. Lidský vyhlazovací program, který byl realizován Adolfem Hitlerem před a během druhé světové války, byl ukázkovým příkladem eugeniky. Snažil se očistit lidskou rasu tím, že zabije všechny ty, kteří nevyhovovali jeho představě o lidské

rase. Eugenika měla velmi temnou stránku, která vedla k sociální kontrole, ke ztrátě reprodukční svobody a ztrátě na životech. Později, když eugenika upadla v nemilost, začala vyrůstat na jejích zbytcích moderní genetika.

Titul této práce je „Eugenika v kontextu rozvojových zemí“. Úmyslem je charakterizovat historický vznik eugeniky, popsat její další šíření světem s následnou aplikací v nejméně rozvinutých státech. Dále tato práce představuje klíčové body a milníky této vědní disciplíny. Téma bylo zvoleno, z důvodu zajímavosti této sociálně inter-kulturní i biologicky směřované problematiky, která není mezi veřejností obecně známa. Autorka se s touto problematikou poprvé setkala během studia předmětu Interkulturní psychologie. Eugenika v sobě zároveň osahuje určitý paradox, či dualitu. Zatímco je řadou lidí odsuzována jako vysoce nemorální, jiní lidé v ní vidí potenciál pro ušlechtlejší žití.

2. Metodika a cíl práce

Tato práce je převážně literární rešerší, jež se zaměřuje na detailní monografický popis tématu eugenika. Stěžejně je práce založena na rešerši, k níž byly využity primárně knižní tištěné zdroje. Dle Jersákové (2010) je literární rešerše text, jehož cílem je vytvořit kritický přehled současných znalostí o nějakém konkrétním tématu. Jejím základním cílem je přinést čtenáři aktuální přehled současné literatury o daném tématu a poskytuje podklady, z nichž je možné vyhodnotit oprávněnost navrženého budoucího výzkumu. Syntéza všech nabytých informací poskytuje novou interpretaci starých poznatků či kombinuje nové poznatky se starými. Z literární rešerše dále práce vyvozuje závěry metodou komparace. Vojtová (2010) vymezuje komparativní výzkum jako zaměření se na minimálně dvě jednotky, které se srovnávají. Ke srovnávání dochází po získání údajů o jednotkách výzkumu. Na tomto základě lze dospět k novým zjištěním a poznatkům.

Převážná většina knižních zdrojů (použitých k bakalářské práci) publikovaných v anglickém jazyce byla zapůjčena v knihovně Národní univerzity obrany ve Washingtonu, D. C. Takto nabyté informace byly poté přiměřeně doplněny elektronickými internetovými zdroji, které obsahují zajímavé poznatky. Se zaměřením se na eugeniku ve Rwandě, byla hlavní datovou bází kniha od Jindřicha Marka – Krvavé mise OSN: Modré barety v pasti mezinárodní politiky. Pro eugeniku na území Tibetu byla hlavním zdrojem kniha od Uliho Franze – Tibet. Pro komplexnější pochopení daného tématu se práce nejdříve zaměřuje na hrubý nástin a popis eugeniky ze sociálně-filozofického pohledu, poté jsou uvedeny větší detaily a historické příklady k vyšší sofistikovanosti práce. Eugenika je do značné míry také biologickou disciplínou, tu ale práce do hloubky nerozebírá.

Práce je rozdělena do tří hlavních kapitol, přičemž každá obsahuje další podkapitoly, pro snadnější i přehlednější orientaci v textu. První kapitola se zabývá teoretickým vymezením důležitých pojmů pro tuto bakalářskou práci. Především konkrétně definuje eugeniku: slovo vzniklo odvozením od řeckého slova eugenés, což v překladu znamená dobře zrozený či vhodně zrozený. Eugenika se ve své niternosti

zabývá dědičností a opírá se o apodiktická fakta (nabývá tak svého významu až po potvrzení poznatků a po zjištění platnosti všeobecných mendelistických genetických pravidel). Jak s ní naložit, zda pozitivně či negativně, popisují podkapitoly. Pozitivní eugenika upřednostňuje vyzdvižení dobrých vlastností jedince, negativní eugenika se naopak křížením a šlechtěním snaží u jedince potlačit vlastnosti špatné. První kapitola dále definuje pojmy jako: árijská rasa, lebensborn, holokaust, nacismus či genocida.

Druhá kapitola nese název – Historický vývoj eugeniky. V podkapitolách popisuje první krůčky této vědní disciplíny a představuje její hlavní průkopníky, jako například: Sira Francise Galtona, Friedricha Nietzcheho, Harryho Laughlina, ale také antického Platóna. Důležité pro druhou kapitolu je také mapování historického vývoje eugeniky napříč kontinenty. Jako stěžejní zástupci jsou vybrány státy: Velká Británie, Spojené státy americké, či Německo. Pro objektivitu práce je důležité zmínit i příklady eugenických procesů z jiných zemí, které jsou méně známy než například Německo. Často opomíjeným faktem je, že právě Amerika měla největší problémy s rasovou segregací, rasovou diskriminací, či rasovým šlechtěním. To především v otázce černochů, ale také cikánů, či vězňů, kteří byli sterilizováni (kastrováni) z důvodu zamezení přenosu špatného genu na další pokolení. Byla to právě Amerika, která hostila největší počet celosvětových eugenických kongresů.

Navazující kapitola (tedy dle obsahu a struktury práce tj. 5. kapitola) je pro bakalářskou práci stěžejní. Věnuje se totiž eugenice v rozvojovém světě. Podkapitoly se věnují postupně příčinám vzniku genocidy, kde je velkou část viny možno přisoudit Belgickému království kolonizační doby. Dále se kapitola věnuje popisu revolučních hnutí, či milic, až po převrat a vyčíslení dopadů. Druhou ukázkovou studií je řešení eugeniky na území Tibetu. Podkapitoly se věnují nejprve historickému popisu sfér vlivu na území tohoto regionu od misionářských misí vedených Vatikánem, až po sepsání tzv. Simelské úmluvy s Velkou Británií. Další podkapitola poté popisuje konkrétní projevy eugeniky v Tibetu.

Práce se v zásadě dělí na dvě obsáhlejší části, a to teoretickou část a navazující literární rešerši. Teoretická část přináší definice základních pojmů, na které se práce

odvolává a které je nezbytné poznat. Rešerše odborné literatury si klade za cíl podat čtenáři ucelený pohled na eugeniku, potažmo eugeniku aplikovanou v rozvojových státech.

Výzkumné otázky práce jsou:

- Jak se projevovala či projevuje eugenika, potažmo genocida ve Rwandě?
- Jak se projevovala či projevuje eugenika na území Tibetu?
- Mají tyto dva eugenické případy (ve Rwandě a v Tibetu) stejný charakter?

3. Definice základních pojmů

Pro správné pochopení této bakalářské práce je třeba nejprve teoreticky vymezit hlavní pojmy, jež jsou součástí práce. To především kvůli zvolenému tématu, které není často mezi širokou veřejností zmiňováno a v lidech není příliš zakořeněno. A to, i přestože historicky ovlivnilo osudy jednotlivců i celých národů. Kapitola nejprve přednáší definice eugeniky a poukazuje na rozdíly mezi pozitivní eugenikou a negativní eugenikou. Další podkapitoly se věnují bližšímu popisu Darwinismu, Árijské rasy, holokaustu a nacismu. Důležitá pro tuto práci je také definice genocidy, kterou upravuje článek 6 Římského statutu Mezinárodního trestního soudu.

3.1 Eugenika

Sir Francis Galton (bratranec proslulého přírodovědce Charlese Darwina) použil slovo eugenika jako první a dal tak jméno tomuto vědnímu oboru. Eugenika se popisuje jako tzv. šlechtění lidí, jež ke svému naplnění zkoumá genetiku, genofond i DNA lidí a posléze je různě modifikuje k jistému vylepšení vlastností jedinců. Již dávno před Sirem Francisem Galtonem je znám Platónův zájem o tuto oblast. Byl to právě Platón, který vyřkl, že pouze ze zdravého muže a ženy může vzejít dobrý jedinec.

Slovo samo vzniklo odvozením z řeckého eugenés, což znamená v překladu vhodně, dobře zrozený. Eugenika se může opřít o apodiktická fakta a nabývá tak svého významu až po potvrzení poznatků a po zjištění platnosti všeobecných mendelistických genetických pravidel. Galton přímo eugeniku definuje jako studium vlivů, schopných po stránce tělesné nebo duševní zlepšit či zhoršit plemenné vlastnosti příštích generací lidské společnosti. Galton usiloval o vyzkoumání určitých dědičných vlastností, které se přenáší z rodičů na potomky. (Hrubý, 1948: 21)

Hned od počátku, kdy byly Mendelovy zákony dědičnosti znovuobjeveny, nebyl již eugenický výzkum omezen pouze na teoretický úsek, ale rozrostl se i do podoby praktické (vhodné záměrné křížení). Dále Hrubý (1948: 22–25) uvádí definici amerického eugenika C. B. Davenporta, jež na počátku 20. století definuje eugeniku jako zušlechtění lidstva právě dokonalejším křížením.

Dle Gilberta Chestertona (1922: 5) je však obtížné přesně definovat základní princip eugeniky. Lze ji totiž posuzovat z pohledu jistých sociálních plánů směřujících k vylepšení společnosti, ale také z důležitého pohledu morální podstaty a odpovědnosti za tyto činy.

3.1.1 Pozitivní a negativní eugenika

Na eugeniku jako vědu se dá nahlížet ze dvou rozdílných úhlů pohledu. Pozitivní eugenika je ta, která upřednostňuje zvýšení žádoucích vlastností spíše, než redukci těch nežádoucích. Snaží se geneticky zvýšit počet preferovaných rysů. Negativní eugenika je opakem a klade tedy důraz na potlačování negativních genů, jak již vyplývá z výše zmíněného. Systematicky se snaží zabránit přenosu genů, jež jsou shledány škodlivými. (Wilkinson, 2010: 115-117)

3.2 Darwinismus

Darwinismus je teorií, jež nese název po přírodovědci Charlesi Darwinovi. Avšak zakladatelem pojmu je Thomas Henry Huxley. Jedná se o evoluční, vývojovou teorii, která je založena na přirozeném výběru. Hlavní myšlenkou je přežití pouze jedinců, kteří se evolučně přizpůsobí. Přirozený výběr Darwin definuje jako sílu neustále připravenou k akci, která je neměřitelná a je nadřazena lidskému úsilí. Eugenika z Darwinismu vycházela ve 20. letech minulého století, například při restriktivním nařízení pro imigranty do Ameriky. Zastánci darwinismu (eugenikové) tvrdili, že se společnost musí sama ochraňovat. Tak jako může odsoudit k smrti vraha, může stejně tak ze společnosti odstranit „hada beznaděje bludné protoplazmy“. (Shanahan, 2004: 11–13, 258)

Kryl (2011: 137–141) ve své publikaci uvádí, že nacisté z Německa si poté osvojili tento darwinistický přístup a tuto původně zcela neškodnou teorii přepracovali na jeden z hlavních pilířů své ideologie. Vyložili si darwinismus jako ustavičný souboj mezi všemi rasami světa, ke kterému musí z evolučního pohledu nutně dojít, přičemž jedinou vítěznou musí být pouze ta německá.

3.3 Árijská rasa

Ve své knize *Mein Kampf* (tj. *Můj boj*) vyobrazuje Adolf Hitler árijskou rasu jako protiklad židovské rasy. Árijci jsou dle jeho názoru a popisu vybaveni vhodným genetickým potenciálem, jsou silnější a přežívají. Jsou ochotni obětovat své zájmy ku prospěchu společnosti. Pouze Árijec může být tvůrcem a zakladatelem kultury. K tomu je třeba dodržet nemísení krve s podřadnějšími národy, jinak zanikne nositelná kultura. (Hitler, 2000: 113–114)

Charles Morris (1888: 14-16) popisuje vzezření Árijců jako modrooké či šedooké jedince, kteří mají světlé, husté vlasy. Pleť musí být růžovo-světlá, jež při slunečním světle pihovatí. Postava je silná a hubená, lebka hranatější, rty tenké, nikterak podobné plným, masitým rtům negroidní rasy. Nos musí být rovný od jeho začátku až po konec, nesmí se na konci příliš rozšiřovat (opět je připodobňováno k negroidní rase, jejíž typickým rysem je široký, plochý nos). K tomuto popisu árijské rasy se přikláněl i Adolf Hitler.

3.4 Holokaust

Pojmem holokaust poprvé použili Američané, jako pojem pro zkázu, masakr či zničení (v překladu ze slova *holocaust*). Jedná se o systematické a hromadné vyvražďování lidí, převážně židovské národnosti, ke kterému docházelo za doby Druhé světové války pod taktovkou nacistického Německa. Holokaust zahrnoval také vyvražďování Romů, postižených lidí, homosexuálů, či jiných menšin.

Jednalo se o největší světové zabíjení lidí v historii lidstva. Nacistické Německo tuto skutečnost nazývalo rasová očista, nebo také pouze teritoriální expanze. Vše bylo propagováno a míněno k obraně svého (německého) domova. Židů bylo v tomto procesu zabito skoro 6 miliónů. V hebrejštině se pro holokaust užívá slova „šoa“, jež v překladu označuje zánik, či záhubu. (Bergen, 2009: 7–9)

3.5 Nacismus

Nacismus je slovní spojení dvou slov – nacionální socialismus. Jedná se o politický režim, jež je znám svými krajně fašistickými, až totalitními názory. Byl předně uplatňován

tzv. Třetí říší v čele s Adolfem Hitlerem za doby Druhé světové války. Tato totalitní ideologie se vyznačuje přehnaným nacionalismem až rasismem, jež obsahuje prvky militarizmu a antisemitizmu. Symbolem nacistické ideologie se stal černý hákový kříž v bílém kruhu na červeném pozadí.

3.6 Genocida

Dle Marka Levene (2005: 35) se genocida vyskytuje ve státě, vnímajícím integritu jeho vládního programu jako ohroženou z pohledu celkového obyvatelstva – definováno státem jako organická kolektivnost, či série kolektivismu – usilující o nápravu situace systematickou fyzickou eliminací agregátu, dokud je vnímán jako hrozba.

Přímo článek 6 Římského statutu Mezinárodního trestního soudu definuje genocidu jako zločin proti lidskosti. Jedná se o úmysl zničit částečně či úplně některou národní, etnickou, rasovou nebo náboženskou skupinu jako takovou. A to: usmrcením příslušníků takové skupiny; způsobením tělesných ublížení nebo duševních poruch členům takové skupiny; úmyslným uvedením kterékoli skupiny do takových životních podmínek, které mají přivodit její úplné nebo částečné fyzické zničení; opatřením směřujícím k tomu, aby se v takové skupině bránilo v rození dětí; násilným převáděním dětí z jedné skupiny do jiné. (United Nations, 1998)

4. Historický vývoj eugeniky

Tato kapitola se zabývá největšími historickými milníky ve vývoji eugeniky. Nejprve popisuje hlavní představitele a historický vývoj této disciplíny. Detailně popisuje eugenické myšlenky antického myslitele Platóna. Dále uvádí principy Sira Francise Galtona, jakož to „otce eugeniky“, navazující myšlenky Friedricha Nietzscheho a neméně slavného amerického eugenika Harryho Laughliniho. Kapitola dále uvádí teritoriální příklady eugeniky ve světě, jako nástin historických souvislostí. Jedná se o popis méně známých eugenických pokusů ve Velké Británii a Americe, následně je popsán již výraznější proces, a to německý Holokaust.

4.1 První historické zmínky

4.1.1 Platón

První historickou osobnost, jež se zabývala bližším pohledem na genetiku, je nutno hledat již v antickém Řecku. Prvním zastáncem pozitivní eugeniky byl totiž řecký filosof Platón (správně Aristoklés, syn Aristóna a Periktiony). Někteří autoři jej nazývají přímo „praotcem nacismu“.

Platón dělil lidi do tří tříd dle jejich vlastností a schopností na: vládce, strážce a výrobce. Současně také Platón poukazuje na fakt, že v každém jedinci jsou obsaženy všechny tři složky, rozhodující je, která je jeho duši nejbliže. Podle Platóna by měl být jedinec zaměřen pouze na svou jednu část, na tu nejlepší, má se stát jednodušším. Jedině tak se může stát prostým, jednoznačným a jasným. Polská kniha *Jednostka a państwo na przestrzeni wieków* dále uvádí Platónovo tvrzení – šlechtí se psi, koně a výsledek je skvělý. Zvířata jsou stále pěknější i silnější. Proč to samé neučinit s lidmi? Proč lidé nemají být pěknější, silnější a správnější? Lépe by pak mohli sloužit svému panstvu. (Radwanowicz-Wanczewska, 2008) Poslední věty autorka shledává jako nejčastější argumenty zastánců eugeniky.

Radwanowicz-Wanczewska (2008: 12-23) dále uvádí pasáže přímo z Platónova dialogu *Ústava*, vztahujících se k eugenic. Důležitý odstavec z *Ústavy* zní: je potřeba, aby nejlepší muži plodili s nejlepšími ženami potomky, tak často, jak je to možné

a s nejhorsími ženami, aby plodili tak málo, jak je to možné. Potomky nejlepších žen a mužů je třeba schovat a vychovat, z nejhorsích párů ne, pokud má být chov prvotřídní (nejdokonalejší). A o tom všem nesmí nikdo vědět, kromě panovníků. V Ústavě se také Platón táže při dialogu s Glaukonem, jestli chce mít od svých zvířat stejný počet mláďat, či jestli se snaží, aby měl pouze nejvíce od nejlepších. Celou myšlenku poté vztahuje i na lidské plemeno.

Nutno podotknout, že Platón měl své eugenické myšlenky detailně promyšleny. Prosazoval například, aby vládci státu organizovali sešlosti, při kterých by se k sobě do kontaktu dostali právě již zmíněné páry nejlepších jedinců, páry se správným genotypem. Platón se dá tedy řadit k zastáncům pozitivní eugeniky, jež upřednostňuje zlepšování kladných vlastností jedince.

4.1.2 Sir Francis Galton

Sir Francis Galton (bratranec Charlese Darwina) se narodil v roce 1822 poblíž Birminghamu v Anglii. Je považován za otce a zakladatele eugeniky, které se ve svém životě věnoval nejvíce, i přesto že měl spoustu dalších zájmových oblastí (například statistiku, či psychologii a antropologii). Galton byl zastáncem společenského systému, který prosazoval prosperitu pouze pro silnější rasy, které mají lepší předpoklady pro rozmnožování a přežití. (Čeněk, 2013: 12)

Sir Francis Galton vymyslel samotný název (jak je již zmíněno výše v podkapitole 3.1) a roku 1883 pojmenoval tuto vědu eugenikou. Jeho stěžejní myšlenkou byl cílený sexuální výběr, jež by se uplatňoval po mnoho pokolení i generací a ve finálním důsledku by zapříčinil zlepšení průměrného kvalitativního stavu nových generací. (Šimůnek, 2003: 75) Tento proces by měl být dle Galtona završen v pokolení, v němž se vyskytují pouze takoví jedinci, jejichž předkové se v důsledku cílenému výběru družek a druhů změnili. Ti by následně měli hrát hlavní roli ve společnosti a působit na další generace v tzv. čistých liniích, aby vytvořili čistou rasu – rasu eugenickou. Tato teze byla umocněna zvýšeným zájmem o stav jedinců na území evropského kontinentu na přelomu 19. a 20. století, kdy se v důsledku industrializace i urbanizace zvyšovalo šíření civilizačních onemocnění. (Balcarová, 2013: 294–295)

Eugenika tedy v této době představovala jakousi domnělou pomoc při řešení otázek budoucího lidstva a také poskytovala řešení při snaze zabránit odhadované degeneraci člověka. Jako účinný prvek se jevilo regulované rozmnožování člověka, kdy opět „oprašujeme“ slova Platóna. Sir Francis Galton byl tedy průkopníkem a zastáncem anglosaské eugeniky, jež byla první a z níž vycházely další zastánci eugenik po celém světě. Galton přímo definoval a rozdělil eugeniku na pozitivní a negativní.

4.1.3 Friedrich Nietzsche

Friedricha Nietzsche je důležité uvést v této práci, jako hlavního představitele německé eugeniky neboli německé rasové hygieny. Nietzsche byl ve svých teoriích již značně ovlivněn darwinismem. Prohlašoval, že tradiční kulturní jedinec již upadl a moderní je pouhou náhražkou stvořenou tlaky z okolního světa, jakož jsou například politika, průmysl, filosofie či literatura. Narážel ve svých teoriích tedy na důležitost původních forem žití. (Foustka, 1904: 5–7)

Nietzsche se, ve své knize – Tak pravil Zarathustra, blíže vyjadřuje k eugenickým otázkám. Především zde lze najít jistá pravidla, jak se co nejdříve stát správným jedincem – nadčlověkem. Nietzsche v díle také přesně popisuje, jaký druh má právo na žití, a jaký nikoli. „Já se však tebe táži: jsi člověk, jenž smí si přát dítěte?... Jsi vítězný, jsi podmanitel sebe samého, jsi vládce smyslů, jsi pán ctností? Tak se tebe táži...“ (Nietzsche, 1995: 61) Dále pak v knize uvádí také zamyšlení nad smrtí a ne pouze nad přežitím vyvolených. „Mnoho lidí umírá příliš pozdě, a někteří příliš záhy. Cize zní posud učení: „Zemři v pravý čas.“ (Nietzsche, 1995: 63)

4.1.4 Harry Laughlin

Pro jistou úplnost výčtu historických představitelů eugeniky tato práce uvádí také amerického zastávce. Čeněk (2013: 12–13) uvádí, že ve 20. letech minulého století byly v Americe propracovány rozsáhlé eugenické postupy. Jednalo se například o upřednostnění a umožnění osídlení Ameriky imigrantům z Evropy, kteří mají správné vlastnosti. Právě Harry Laughlin definoval a sepsal seznamy národností, které nejsou pro imigraci do Ameriky vhodné. Jednalo se například o Řeky, Italy a obyvatele východní Evropy. Laughlin svou teorii odůvodnil vyšším zastoupením těchto národností

ve věznicích a ústavech pro duševně choré. Dále Laughlin výzkumem formuloval skupiny lidí, které definoval jako inferiorní (podřadné). Jednalo se o lidi mentálně postižené, kriminálníky, epileptiky, alkoholiky a onemocnělé leprou, syfilidou, tuberkulózou. Mezi Podřadné lidi patřili také slepí, hluší a s různými deformacemi.

4.2 Eugenika ve Velké Británii

Ačkoli se o eugenicě ve Velké Británii v současné době příliš nemluví, pro tuto bakalářskou práci je důležité ji neopomenout. A to především z důvodu, že (jak již bylo zmíněno výše v podkapitole 4.1.2.) prvním, kdo reálně uchopil myšlenku eugeniky a šlechtění lidí, byl člověk původem z Velké Británie – Sir Francis Galton. Dle Victorie Brignell (2010) byl Galton posedlý knihou svého bratrance Charlese Darwina – O původu druhů. Galtonovy publikace, ovlivněny Darwinovskými teoriemi, sehrály roli v odstartování eugenické vlny ve Spojeném království. Zastánci eugeniky se poté dožadovali zákonů pro zlepšení biologické kvality státu u státní správy. Ve Velké Británii se jako slabý jedinec, nevhodný pro početí dalších pokolení, definoval alkoholik, kriminálník, prostitutka, bezdomovec či tulák. Eugenika si velice brzy našla své stoupence, včetně vysoce postavených politiků a vlivných občanů království.

Obyvatelé Velké Británie neměli výraznější problém s provázaností vládních nařízení s eugenickou tematikou. Tato skutečnost může pramenit z jisté rasistické organizovanosti, prosazované v kolonizovaných státech. Příkladem může být apartheid (rasová segregace) v kolonizované Jihoafrické republice, kde běloši také nemohli mísit svou krev s černochoy. Dle Brožka (1914: 99–100) sloužil Londýn jako ústředí všem eugenikům. Největší centrálu tam založil Galton a spravovali ji jeho žáci. Do eugenických centrál zasílali zaangażovaní lidé své poznatky a výsledky svých výzkumů.

4.3 Eugenika ve Spojených státech amerických

Nejvíce se eugenika v Americe začala uplatňovat na počátku 20. století, kdy Harry Laughlin prezentoval svůj výzkum o vhodných imigrantech. Tento výzkum posléze vešel zákonně v platnost. Tyto zákony formálně kontrolovaly imigraci lidí, jejich původ a možnou hrozbu pro Ameriku. Nebyli přijímáni lidé duševně i tělesně nemocní a ti, kteří pocházeli ze zemí označených americkou vládou za hrozbu pro americký genofond.

V Americe byla také rozsáhlá zákonná sterilizace lidí, kteří spadali do již výše zmíněných kategorií. (Čeněk, 2013: 12)

Málo známou, ale zato velice běžnou praktikou v souvislosti s eugenikou, byla kastrace (od roku 1900 sterilizace). Ta se v Americe hojně rozšířila, jak lze spatřit v přílohách na prvním obrázku. Státy, kde byla legislativa upravena čistě eugenickými zájmy, jsou např.: Kansas, New York, Indiana, Wisconsin, Iowa. Průkopníkem však byla Kalifornie, kde se začali sterilizovat vězni. Jednalo se především o vězně tmavé pleti. Výběr se však rychle rozšířil, bylo sterilizováno i desetitisíce žen. Známa je v Americe rasová segregace a tabu míšení bělochů s černochy. Roku 1920 představil předseda amerického eugenického hnutí největší myslitelnou revoluci lidstva, která by se měla naplnit, až si žena bude vybírat muže dle jeho biologicky-genealogickému původu a také až bude lidské páření podobno vysoké úrovni plemenitbě koní. (Westerman, 2012: 135–136)

Amerika se také stala hostitelskou zemí druhého celosvětového eugenického kongresu. Ten se měl uskutečnit v New Yorku roku 1915, kvůli světové válce byl však přesunut a proběhl až v roce 1921. Logem se stal strom a obrázek č. 2 v přílohách poukazuje také na motto kongresu, které znělo: „eugenika má vlastní směr lidské evoluce, jako strom, jež čerpá z mnoha zdrojů a přetváří je v harmonický celek.“ Kongresu se zúčastnili delegáti nejen ze Severní Ameriky a Evropy, ale také z Asie a Latinské Ameriky. Kongresu předsedal Alexandr Graham Bell. V Americe se také pořádal třetí celosvětový eugenický kongres v roce 1932. (Controlling Heridity, 2012)

4.4 Eugenika v Německu – Holokaust

Tento široce známý historický exces je fenoménem, jež je nejspojovanější s eugenickými pokusy. Holokaust byl veden německou nacistickou stranou v první polovině 20. století. Řada lidí ji zná pod názvem antisemitismus, pogrom či „rasová hygiena“. Jednalo se o systematické vyvražďování jednoho typu lidí, a to Židů. K tomu docházelo převážně v koncentračních táborech v Evropě.

Dle Johnsona (2007: 463) se u Hitlera projevoval antisemitský dualismus střídání protizidovského násilí, a sice chladným, rozmyšleným, právně podloženým a na druhou

stranu spontánním, vysoce emocionálním násilím. V německé říši existovaly elitní bezpečnostní jednotky SS (tj. *Schutzstaffel*), jež představovaly státní policejní moc zacílenou proti Židům. V jejich čele stál Heinrich Himmler. Právní základ jim poskytly tzv. Norimberské zákony, které s dodatky omezovaly židovské aktivity. Šéf propagandy Josef Goebbels podporoval každou činnost rebelů, nasměrovanou proti Židům.

Důležité v otázce holokaustu bylo definovat Žida. Nacisté tak učinili a popsali židovskou osobu jako „jedince neárijského původu“. Vedoucí Rasového politického úřadu dr. Gross dále definoval, že čtvrtinový Žid je Němec, ale poloviční Žid je Žid, protože u polovičních Židů židovské geny převládají. Na popud této skutečnosti vznikla nová profese – *Sippenforscher* (tj. genealog). Jednalo se o člověka, který se zabýval výzkumem rodu jedinců. (Johnson, 2007: 464–467)

Bauman (2010: 146) ve své knize uvádí, že za holokaust nemůžeme vinit pouze Adolfa Hitlera. Jednalo se o průnik více faktorů. Autor přímo vyjadřuje svůj názor na byrokratický aparát celého Německa, jakož to počáteční instanci při vyvražďování Židů. Tato posedlost rasovou čistotou, radikální vyvražďování neárijských ras se proměnilo v centralizovanou politiku státu a v účinný byrokratický aparát. Zapříčinila to také jistá dávka pasivity obyvatel.

4.4.1 Lebensborn

Z genetického a eugenického pohledu byl také závažným, ale zřídka kdy diskutovaným projektem tzv. *lebensborn* (viz obr. č. 3). *Lebensborn* (tj. pramen života) byl experimentální záměr nacistického Německa, především pod vedením Heinricha Himmlera (říšského vůdce SS), jež se snažil zalidnit Evropu panskou rasou nordických jedinců. Ti byli přímo vyšlechtěni, aby postupně vyhladili podřadné lidi. (Clay, 1996: 53–54) Jednalo se tedy především o genetickou manipulaci.

Jennifer Morawetz (2011: 17) přímo určuje rozpětí trvání experimentu *lebensborn* od roku 1935 do roku 1945. V roce 1938 začal počet árijských dětí v nacistickém Německu klesat, Himmler byl pověřen k docílení zvýšení počtu dětí všemi možnými prostředky. V důsledku toho začaly série únosů dětí, které po důkladném přeměření splňovaly podmínky árijské rasy, jež jsou uvedeny v podkapitole výše. Takto unesené

děti se přeučovaly a vychovávaly v nacistické ideologii v účelově postavených zařízeních, či v rodinách příslušníku SS. Únosu v celé okupované Evropě a následnému podstoupení programu lebensborn bylo podrobena 92 000 dětí.

Časově lze tento program zařadit až do Druhé světové války, nikoli do první. Dle Gintera (2006) bylo účelem sdružení postarat se o rasově čisté matky, které nebyly provdány. Ty v zařízeních otěhotněly prostřednictvím pracovníků nebo lidí, kteří byli příslušníky SS. Porody se uskutečňovaly v tajnosti před ostatními. Matky své rasově čisté děti po porodu přenechaly k výchově do rodin SS. Málo kdy se stalo, že se otec oženil s ženou svého dítěte. Přímo Himmler o lebensbornu řekl, že byl organizován ve víře poskytnutí bezplatné péče a přátelské pomoci i atmosféry pro rasově cenné ženy.

Dle Granta (2010) je v dnešní době obtížné rozlišit, zdali šlo pouze o přínos z pohledu plánovaného rodičovství, či jestli se jednalo o sbírání plodových orgánů a lidských částí těla pro Mengeleho výzkumy s kojenci v koncentračním táboru Auschwitz-Birkenau v Polsku. Hitlerově taktice a jeho způsobu vedení boje chyběl dlouhodobý plán, či dlouhodobá vize. Měl pouze patologickou nenávist vůči Židům a k tzv. hybridním rasám, jež vycházela z něho samého. Dalším nedostatkem je dle autora nezapojení a vyhýbání se Hitlerových jaderných vědců k vývoji jaderných zbraní. Důvodem může být nepochopení a nedůvěra v jejich potenciál.

5. Eugenika v rozvojovém světě

Tato pátá kapitola je stěžejní kapitolou bakalářské práce. Je zaměřena na popis událostí, které vedly ke genocidě s eugenickými prvky ve státě Rwanda, kterými byli například kolonialismus, či katoličtí misionáři z Evropského kontinentu. Dále popisuje prohlubování problému skrze povstalecká hnutí. Podkapitola se zabývá historickými dopady eugenické genocidy ve státě a nezdařeným zásahem Organizace spojených národů.

Další podkapitola se věnuje eugenice ve spojitosti s Tibetem. Tento fakt není široké veřejnosti příliš znám, proto se první část věnuje primárně popisu historických souvislostí a důležitým historickým milníkům oblasti. Takto nastíněná problematika vede k snazšímu pochopení všech eugenických souvislostí na území Tibetu.

5.1 Genocida ve Rwandě

Rwanda je vnitrozemský stát ležící ve střední Africe a jedná se o jeden z nejmenších států Afriky, který nemá přístup k moři. Jejími sousedícími státy jsou Burundi, Tanzanie, Uganda a demokratická republika Kongo. Hlavním městem je Kigali. Zemi se přezívá „Země tisíce pahorků“ vzhledem ke svému hornatému povrchu. Důležitým aspektem, vedoucím ke genocidě, je existence dvou rozličných kmenů na území státu: Hutuů a Tutsiů. (Verwimp, 2013: 19–20)

Dle Sahy (2006: 109–110) byli historicky Hutuové považováni za zemědělce a řemeslníky. Tutsiové byli zase pastevcí a cvičení válečníci. Jedno procentní zastoupení má ve Rwandě také původní kmen pygmejů – Twa. Další rozdílností kmenů bylo vzezření. Hutuové jsou nižší, tmavší a více podobní klasickým africkým černochům. Tutsiové jsou vyšší, štíhlejší a jejich barva kůže je více evropská (tzn. světlejší). I proto si je evropští kolonialisté vybrali k vyjednávání.

5.1.1 Historické příčiny – kolonialismus

Před kolonialismem jsou známa historická fakta o převážně klidném soužití Tutsiů a Hutuů, přestože byli Hutuové podrobeni kontrole Tutsiů (i přes jasnou osmdesátiprocentní převahu Hutuů). Etnické rozdělení ve státě bylo dobře nastoleno a ošetřeno také

při německé kolonizaci od roku 1898. (Sahy, 2006: 109–112). První milník cesty ke genocidě shledávám v působení katolických misionářů z Evropy. Ti začali prohlubovat rozdíly mezi obyvateli tehdejšího rwandského království. Dle Longmana (2009: 6) začali misionáři upřednostňovat zájmy Tutsiů, kteří měli privilegia např. v administrativní správě a ve vzdělávání.

Od roku 1922 byla Rwanda belgickou kolonií. Pod belgickým patronátem bylo v zemi docíleno ještě většího prohloubení rozdílu mezi dvěma kmeny. Belgičané nadále upřednostňovali kmen Tutsiů před kmenem Hutuů. Tutsiové byli dosazováni do řídicích pozic státu. Tato nahrazovací politika byla tak účinná, že do roku 1959 bylo 43 ze 45 osob ve vládních pozicích a 549 z 559 jejich zástupců původem Tutsi. Pod jejich správou byly také různé služby či zemědělství i soudnictví. (Saha, 2006: 114)

Roku 1957 došlo v zemi k tzv. manifestu Hutuů (též Bahutu Manifesto). Jednalo se o politický manifest devíti hutuských vědců, kteří brojili proti dosavadní situaci v zemi. Sepsali více než desetistránkový elaborát, jež odsuzoval etnické zneužívání Hutuů ze strany Tutsiů a vyzýval k etnické i politické solidaritě. Adresovaný byl přímo rwandskému generálnímu guvernérovi. Výsledkem bylo spíše větší rozdmýchání ohně a prohloubení nevraživosti mezi dvěma rasami. (Carney, 2014: 80–81)

Dle Marka (2010: 145) vládní orgány belgického království přímo stanovily, že rasa Tutsi spadá někde mezi rasu bělochů a černochoů, Tutsiové jsou tudíž více, než Hutuové. Belgičané potřebovali striktně rozdělit lidi původem Hutu či Tutsi. Začali vydávat identifikační průkazy, které musel vlastnit každý občan (viz obr. č. 4, kde je etnikum zaznačeno v horní části průkazu pod fotkou v kolonce Ubwoko, respektive Ethnic). V průkazu bylo jasně definováno, ke kterému kmenu člověk patří. Belgičané se nejprve pokusili tuto příslušnost stanovit dle měření šířky a délky nosů nebo také dle barvy a typu očí. (viz obr. č. 5), nakonec přistoupili k rychlejší a jasnější verzi – kdo měl deset a více krav, byl definován jako Tutsi. Kdo měl méně než deset krav, byl brán jako Hutu. Každým krokem Belgičané umocňovali nenávist diskriminované většiny Hutuů. Ta kupodivu nerostla vůči kolonizujícím Belgičanům, ale proti Tutsiům.

5.1.2 Revoluce, převrat

Dle Marka (2010: 145) v roce 1959 až 1960 vyvrcholilo napětí, a to útokem Hutuů na Tutsie a následným vyhnáním tutsijského krále ze země. Roku 1962 byl stát prohlášen za Rwandskou republiku v čele s prezidentem Gregoriem Kayibandou, jež zastával a upřednostňoval práva Hutuů. V roce 1965 prohlásil Kayibanda Rwandu za stát s jedinou politickou stranou, a sice Mouvement républicain national pour la démocratie et développement (MRND). Prezident propustil z úřadů všechny tutsijské úředníky, což vyvolalo další vlnu vraždění a vzájemné nenávisti.

Dalším důležitým milníkem ve vývoji je nástup k moci prezidenta Juvenala Habyarimana. To se stalo roku 1973, kdy Habyariman zbavil prezidenta Kayibandu moci za použití síly při vojenském převratu. Nový prezident pokračoval ve stejných praktikách, jako jeho předchůdce a práva Hutuů prosazoval ještě důsledněji. Oba prezidenti využívali nastalé situace k dokonalému odvrácení pozornosti od hospodářských problémů země před obyvateli. Roku 1987 se rebelové z řad Tutsiů uskupili do silnější armády. Sami sebe nazvali jako Rwandská vlastenecká fronta (FPR – tj. francouzsky Front patriotique rwandais), následně pronásledovali a zabíjeli lidi, patřící k rase Hutu. (Marek, 2010: 145–146)

Podstatné je zmínit v této podkapitole také tzv. Interahamwe. (nebo také Interhamwe) milice, které měly v genocidě důležitou roli. Vládně spadaly pod přidruženou habyarimanovu stranu MRND – Národní republikánské hnutí pro demokracii a rozvoj (z francouzštiny – Mouvement Révolutionnaire National pour le Développement). Interahamwe v překladu znamená „ti, jež bojují spolu“ a zastánci z milic se oblékali především do křiklavých, až klaunsky pestrých barev. Původ těchto milic lze údajně nalézt mezi fanoušky fotbalu, kteří byli podporováni leaderem MRND. Přívrženci byli také mezi tzv. Hutu Power, což bylo jádro politické, ekonomické a vojenské moci i patronátu. Důkazem o ústřední roli milic Interahamwe při plánování genocidy roku 1994 je fax, který přišel do New Yorku tři měsíce před začátkem genocidy od brigádního generála Romea Dallairea, jež byl pověřený velitel mise OSN na území Rwandy. Tento fax hovořil o necelých dvou tisících proškolených mužích ve vojenských

táborech mimo hlavní město a o dalších 1 700 mužích rozptýlených ve skupinkách po čtyřiceti po celé Kigali. (Resource Information Center, 2001)

5.1.3 Eugenické projevy ve Rwandě

V 90. letech minulého století začali Tutsiové podnikat partizánské boje z Ugandy, kam utekli před vládním systémem. 4. srpna 1993 byl prezident Habyariman přinucen k podpisu tzv. „mírových dohod z Arushy“ v Tanzanii. Tyto dohody měly zajišťovat perspektivní navrácení demokratických praktik a rozdělení moci mezi Tutsie a Hutu a také navrácení uprchlíků (Tutsiů) z Ugandy. Naneštěstí rwandská vláda byla již prorostlá korupcí a k naplnění smluv nedošlo. Radikální hutuské milice začaly brojit proti Tutsiům. Ke své nelítostné taktice využívali především médií a to národního rádia (RTLM – Radio Télévision Libre des Mille Collines), přes které fanatizovali obyvatele a pobízeli je k útokům. Jakýmsi zapamatovatelným pojmem se stalo slovo „švábi“, kterým rádio označovalo všechny Tutsie. RTLM také fanatizovalo co se týče rasové čistoty a eugeniky vůbec, kdy dovolovalo pouze rasově čistá manželství. Nikdo z Hutuů se nemohl křížit s nikým od Tutsiů. Cílem bylo vyšlechtit pouze pokrevně čistou společnost Hutuů. (Verdier, 1996: 10–11)

Marek (2010: 146) přímo uvádí, že se v obydlích radikálních vůdců extrémistů po skončení genocidy našly knihy jako *Můj boj* od Hitlera, nebo seznamy Tutsiů, kteří měli být odsouzeni na smrt. Další symbolikou genocidy se staly zbraně – mačety. Těmi byly vyzbrojeny již výše zmíněné milice Interahamwe, jelikož se jednalo o zbraň nejlépe dostupnou, jež vlastnil takřka každý tamní zemědělec.

6. dubna 1994 vrcholí veškeré rozbroje sestřelením letadla při přistávání v Kigali, ve kterém zemřel prezident Habyariman spolu s prezidentem státu Burundi Ntanyamirem. Viník či viníci jsou do dnes neznámí. Tato skutečnost však rozpoutala nezastavitelný masakr v zemi, protože Tutsiové obviňovali z atentátu Hutu, ti zase logicky Tutsie. (Verdier, 1996: 10–11) Nutno zmínit, že tomuto útoku předcházela i řada menších, nevydařených pokusů, ne pouze na vysoce postavené politiky, ale také např. na leadera Hutuů (v roce 1959).

Během zabíjení ve Rwandě byli vyvražďováni především Tutsiové. Hutuové se chovali až nelidsky. V jejich snaze vymýtit druhý rod, zabředli do eugenických vod, když znásilňovali ženy druhého rodu (tedy ženy od Tutsiů). Jejich snaha byla hnána záměrem nakřížení genů a porození dítěte, které ponese geny i od Hutuů. Tím by zamezili „čistokrevnému“ rodu Tutsiů. (Verdier, 1996: 11–12)

5.1.4 Dopad genocidy

Ještě týž večer, kdy bylo sestřeleno letadlo na palubě s prezidentem Rwandy i Burundi se započalo ohromné vyvražďování ve Rwandě. Genocida trvala tři měsíce. Jak uvádí Marek (2010: 146–147), byla mezi prvními mrtvými i nepohodlná předsedkyně prozatímní rwandské vlády, opatrná politička Agathe Uwilingiyimana. Během tří měsíců byla vyvražděna zhruba jedna desetina obyvatel Rwandy, především již zmíněným nástrojem – mačetou, ale také noži, kyji s nabouchanými hřebíky, rýči, šípy i oštěpy. Jizvy po mačetách na tělech raněných blíže reflektuje obrázek číslo 6 v přílohách. V prvních dnech genocidy se vyvražďovalo dle jmenných seznamů. Od této praktiky se ale upustilo a milicionáři si poté postavili barikády na cestě, skrze které už žádný živý Tutsi neprošel.

V zemi již několik měsíců fungovala peacekeepingová mise Organizace spojených národů, ta nebyla však akceschopná a byla bezzubá. Nikdo se v Evropě či Americe nezajímal, jestli má mise dostatečný mandát, nebo jestli je věcně proveditelná.

Dle Supporting Survivors of the Rwandan Genocide (2009) se vyvražďovalo celkem 100 dní od 6. dubna do 16. července 1994. Celkový počet mrtvých se pohybuje od 800 000 do 1 000 000 obětí, což znamená více než 6 mužů, žen, či dětí bylo zabito každou minutu, každé hodiny, každého dne. 250 000–500 000 žen bylo znásilněno a 67 % z nich se nakazilo virem HIV. Necelých 50 000 žen ovdovělo a 75 000 dětí osiřelo. 20 let po genocidě 40 000 přeživších nemělo domov.

V dnešní době napomohla globalizace opětovně posílit vztah mezi soukromým a veřejným sektorem země. Rwanda se současně nachází ve fázi přechodu vládních reforem. V kontextu Rozvojových cílů tisíciletí (tzv. Millenium Development Goals) je evidentní snaha do roku 2020 usilovat o udržitelný rozvoj Rwandy, posílení postavení

vlády ve státě, expanze státního hospodářství a také navýšení pravomocí veřejného sektoru. (Kimanuka, 2009: 17–19)

5.2 Eugenika v Tibetu

Tibet je území, ležící ve střední Asii. Geograficky spadá do Číny, jakož to jedna z jejích oblastí či regionů. Sousedními státy jsou: Nepál, Indie, Bhútán, Barma, hranice Tibetu jsou však těžko přesně vymežitelné. Vzhledem ke své nadmořské výšce přesahující průměrně 4 900 metrů se Tibetu přezdívá „střecha světa“. Je známo, že Tibetané se v převážné míře hlásí k buddhismu. Jsou potomci přísné, spiritualistické kultury, kdy historicky přímo v čele Tibetu stál král. Dnes je známo, že se Tibet snaží vymanit z nacionalistického režimu a nadvlády Číny. K porozumění situace v dnešním Tibetu je důležité vycházet především z Tibetsko-Čínské historie, ale také z historie moderní Číny jako takové. O budoucnosti Tibetu se totiž rozhoduje jak v Lhase (hlavním městě Tibetu), ale také v Pekingu (hlavním městě Číny) nebo také v Indickém městě Dharamsala, kde sídlí Ústřední tibetská správa, ale především zde sídlí dalajláma, jakož to duchovní vůdce Tibetánů. (Franz, 2012: 9)

5.2.1 Důležité historické souvislosti

Tibetskou marginální oblast země prohlásil Vatikán za misijní sféru již roku 1624. Za Evropou uznávaného objevitele Tibetu je prohlášen António de Andrade. Svůj význam pro misijní působnost sehrálo umístění Tibetu na odbočce Hedvábné stezky. Mezi pendlujícími obchodníky po této stezce se rozkřiklo, že Tibetané chovají velikou náklonost k víře. Spousta „lovců lidských duší“ se pak snažila nalákat tyto věřící do sféry vlivu své víry. Jezuita Marques sepsal líčení svých zážitků po šesti letech snahy obrátit obyvatele Tibetu na křesťanství. Dílo dostalo název „Nový objev Velké Číny neboli království tibetského“. V tomto spise jezuita popisoval Říši středu a Tibet jako dva světy, co sobě náleží (jeden druhému). (Franz, 2012: 13)

Po misionářských misiích vedených Vatikánem, následovaly objevy italských baptistů a kapucínů. Evropané shledali mezi tibetským lidem a Evropany jisté paralely, jak už v tradičních modlitebních rituálech (svěcená voda, růženec, tonzura), tak také v lékařských dovednostech. Během osvícenské doby klesal zájem o Tibet a náboženství vůbec, narůstal počet ateistů. Přimo Friedrich Nietzsche (zmíněný v kapitole 4.1.3) se nebál projevit svůj názor a odpor k tibetskému náboženství potažmo

celé kultuře. Immanuel Kant se o Tibetánech vyjadřoval jako o „mongolských Tatarech“ a o jejich náboženství zastával názor, že je sice similární s katolickým, ale je zvrhlé do nejslepějšího pohanství. Za falešnou víru v boha, potažmo za bizarní kněžské náboženství ji považoval také Jean-Jacques Rousseau. Tyto a mnohé další předpojaté názory tehdejší elity působí v dnešní době jako manifest, jež zastával nevraživé nahlížení na Tibet. (Franz, 2012: 14–16)

Tibet byl pro spoustu lidí symbolikou ráje na zemi a královstvím s uzavřenou politikou státu. Tuto skutečnost narušili ve 13. století rozpínaví Mongolové v čele s Čingischánem. Nejprve Tibetáané podepsali dohodu, že budou odvádět Mongolům tzv. tribut, po smrti Čingischána však přestali předepsaný tribut posílat. Což byla pro Mongoly záminka pro vpadnutí do Tibetu. Po staletích nadvlády mongolů (cca kolem 17. století) se v Tibetu utvořila lamaistická teokracie. (Kapstein, 2011: 151)

Po nakupení se útoků ze strany nepálských Gurkhů, napomohla Čína odvrátit výsledek těchto rozbrojů a odklonila nápor Gurkhů. Chut' řešit konflikty ozbrojeně přicházel intenzivně ze strany Nepálu. To především kvůli vleklým neshodám ohledně obchodování, ale také z důvodu materiální pomoci ze strany Tibetu nepřátelské straně, proti které Gurkhové bojovali. Díky pomoci ze strany Číny se více upevnil vliv, který na Tibet Čína měla a stále má. Číňané si začali prosazovat své reformy ve veřejné správě. V těsném vztahu s Čínou byla v té době Velká Británie, jež začala vykazovat snahy o svou vlastní sféru vlivu v dané oblasti. (Reed, 2002: 274)

Franz (2012: 20) také zmiňuje úmluvu z roku 1914 – tzv. Simelskou úmluvu, kterou vydala britská politika a upevnila dvojistou strategii, která v dalších desetiletích určovala celkovou západní politiku vůči Tibetu. Sir Henry McMahon vedl britskou delegaci, která uznala Tibet jako autonomní oblast. Zároveň ale uznala čínský protektorát nad Tibetem s možností ponechání na tamním území Tibetu komisaře a tři sta vojáků. Uznáním této parciální autonomie došlo mimo jiné také k postavení vodní elektrárny v Lhase anglickými inženýry, Tibet tímto také vstoupil do Světové poštovní unie. Tyto váhavé začátky však nepřetrvaly a nemohutněly, například kvůli jazykovým obtížím.

Důležitým zvratem ve vztahu Číny a Tibetu, byla občanská válka v Číně, na jejímž konci se ujala moci komunistická strana. Roku 1965 vyhlásil Tibet formální nezávislost nad Čínou a vyslal své zástupce do jiných zemí, aby šířili myšlenku uznání svobodného státu Tibet. Číně se tyto kroky nelíbily a chtěla začlenit Tibet do svých státem řízených plánů. Jednotky Čínské lidové republiky napochodovaly do Tibetu s cílem radikálního vyřešení situace. Výsledkem byla tzv. Sedmnáctibodová dohoda, kterou se Číně povedlo ovládnout toto strategicky významné místo. V roce 1962 provedla Čína sérii útoků na Indicko-Tibetských hranicích. Tvrdili, že z důvodu upevnění moci a vlivu v této oblasti. Čína okupovala Tibet a po násilném, proti-čínském hnutí se začala ve všech školách i kláštorech a úřadech zmiňovat také otázka vlastenectví. Při různých protestech, nepokojích a manifestech na území Tibetu byly zabíjeny čínskými vojsky přes stovky tibetských mnichů. (infoplease, 2012)

V současné době spravuje zahraniční záležitosti Tibetu i obranu území Čínská lidová republika. Domácí politiku Tibetu spravuje demokraticky volená vláda, která sestává jak z tibetských, tak i čínských obyvatel Tibetu. Občané mají svobodu jak náboženskou, tak i jazykovou, kdy demokratická vládní strana výrazně podporuje využívání tibetštiny. Osídlování Číňany je hlídáno kvótami, které tam zamezují i vzniku ghett s menšinami. Každý Číňan, který se chce přistěhovat, musí mít znalost tibetštiny na úrovni jak dorozumění, tak i psané formy. Zákony a nařízení, které by upravovaly samotné soužití Číňanů a Tibetanů a držely by je na klidné úrovni, však musí být teprve vymyšleny. Poté by se mohl dalajláma navrátit do své vlasti z Indického města Dharamsala, kde žije v exilu. (Franc 2012: 76–77)

5.2.2 Eugenické projevy na území Tibetu

Ruska Helena Petrovna Blavacká, v rámci teorie rasového určení, hodnotila různé národy. Posuzovala je dle míry jejich vývoje a rozdělovala je na vysoké či nízké. Tibetané dostali velice vysoké, pozitivní hodnocení a platili za eugenický vzor, když byli definováni jako rasa „ve vnitřním kruhu“. Řada teologů ze Spojených států amerických usoudila, že Tibet je rodnou zemí Árijců, potažmo archaických hrdinů, kteří se reinkarovali do árijských vůdců. Přímo velitel jednotek SS Heinrich Himmler hovořil o karmě germánství, přičemž v jistých závěrech tvrdil, že Adolf Hitler je inkarnací osvícené historické osoby,

údajně dokonce i Krišny (nejslavnějšího boha indické mytologie). Je známo, že Himmler i Hitler byli díky svému rasistickému nadšení Tibetem uhranuti. Himmler byl dokonce pověřen průzkumem oblasti. Roku 1934 založil společnost Dědictví předků (Ahnenerbe), která zanedlouho poslala do východní části Tibetu první expedici. (Franz, 2012: 21)

Franc (2012: 21–22) dále popisuje, že vedoucím výše zmíněné expedice se stal zoolog Ernst Schäfer. Ten poté ve svých publikacích označuje Tibet jako útočiště árijské kořenové rasy. Zde lze zmínit například starobuddhistickou svastiku, jež má symbolizovat neustálý koloběh učení a věčnou tvořivost, která se ve své pravotočivé obměně podobala hákovému kříži. Do expedice pod vedením zoologa Schäfera, byl delegován také eugenický vědec Bruno Beger, zkoumající lidské rasy. Jeho ruce v Tibetu změřily obličej i těla přesně 376 osob a vyfotografoval téměř dva tisíce místních lidí (viz obrázek číslo 7). Dále následovaly také otisky obličejů. Výsledky poté srovnával s kostrami a kostmi sto patnácti zabitých vězňů v Osvětimi. Němci chtěli v Tibetu mimo jiné najít také stepního koně, který je vhodnější pro válečné účely. Chtěli ho přepravit a rozmnožit v Evropě, také spolu s např. nenáročnými druhy obilovin pro pěstování. Počátkem roku 1942 vydal Himmler rozkaz, že se tato bádání musí rozšířit také do dalších částí Asie. Rok na to byl založen Institut Svena Hedina, který se zabýval výzkumem vnitřní Asie.

V poslední době se v Tibetu množí případy zneužitých tibetských žen. Od mučení a špatného zacházení, až po kontrolu porodnosti. Nejenže musí čelit spoustě tlaků z čínských úřadů, kdy musí například omezit počet svých dětí (obdobně jako tomu bylo legislativně i v Číně), ale také jsou nuceny k potratům a ke sterilizacím. Tibetáné podléhají kontrolám narození dětí, což je moderní převlek pro eugeniku, zhruba od roku 1982, kdy maximum porozených dětí bylo stanoveno na počet tři. Od roku 1992 došlo k dalším úpravám zákona, který omezuje lidi ve městech pouze na dvě děti. Žena musí mít alespoň 22 let, když chce mít první dítě a 25 let, když chce druhé. Existují ale silné pobídky pro ženy ve městech, aby měly pouze jedno dítě a pak přerušily možnost mít další, např. za využití sterilizace. Ženy, které splňují výše zmíněné podmínky, dostávají od státu bonusy v podobě bezplatné péče o dítě do 18 let jeho věku, měsíční příspěvky

na děti. Jedná se také o společenskou prestiž, o kterou by po nenaplnění předpisů přišly. (Dharmakara.net, 1996)

V oblasti Tibetu a Číny se stala oporou v antikoncepční politice různá eugenická či ideologická přesvědčení. Od roku 1988 existuje kontroverzní čínský eugenický plán, který si klade za cíl zvýšit „kvalitu“ populace. Tento plán byl zaměřen obzvláště na menšiny, mezi které spadají také Tibetané. V prosinci roku 1993 byl předložen návrh vnitrostátních právních předpisů, hovořících o eugenic z pohledu vysokého procenta, rodičích se mentálně postižených Tibetanů. Tento fakt naznačuje silný záměr Číny uplatňovat do budoucnosti eugenické kontroly na Tibetany. Očekávat se také dá stále přísněji stanovovaný limit v počtu dětí. V jednom z ministerských prohlášení byly menšiny (tj. i Tibetané) definovány jako jedna ze skupin, odpovědných za porody „méně kvalitních“ lidí, které si Čína klade za cíl zastavit. (The WikiLeaks Forum, 2013) Úpravy zákona by mohly vést k ještě přísnějším a více diskriminačním antikoncepčním předpisům v Tibetu.

V dnešní době se z pohledu genetiky hovoří o Tibetanech také kvůli jejich dokonalé schopnosti přežít ve velmi vysokých nadmořských výškách. Z úhlu moderní eugeniky je definováno, že Tibetané mají nejlepší geny pro snášení vysokých výšek z důvodu, že v těchto výškách žili nejdéle ze všech lidí na planetě. V řešení je otázka dávky tibetských genů například lidem v Peru či Bolívii, kteří se nedokáží s nadmořskou výškou vyrovnat. Logickou cestou vedoucí k realizaci tohoto záměru je podporami přimět mladé tibetské muže, aby emigrovali do And. Je prokázáno, že muži jsou v tomto ohledu účinnějšími. (West Hunter, 2013)

6. Závěr

Předložená bakalářská práce popisuje a analyzuje především vývoj eugeniky. Snahou práce bylo celistvě popsat vývoj eugeniky od prvopočátků až po aplikaci ve vybraných oblastech. V teoretické části práce jsou uvedeny základní informace k hlubšímu pochopení tématu, vyzdvíženy jsou zásadní historické milníky spjaté s eugenickým hnutím. Navazující literární rešerše je zaměřena na hlubší popis konkrétních příkladů aplikování eugeniky ve státech rozvojového světa. K této skutečnosti byla zvolena dvě území: Rwanda a Tibet.

Přínosem této práce je porovnání dvou eugenikou postihnutých území, která byla již zmíněna v odstavci výše. K tomu bylo použito komparativního výzkumu. Tři výzkumné otázky a příslušné odpovědi k nim zní v postupném pořadí:

- Jak se projevovala či projevuje eugenika, potažmo genocida ve Rwandě?

Eugenika ve Rwandě má úzkou spojitost s genocidou, která stát postihla. Převážným faktem, který vedl ke genocidě a eugenicě, je prohlubování rozdílů mezi dvěma kmeny, které na území od pradávna žily. Jedná se o kmen Hutuů a kmen Tutsiů. Jejich rozdíly markantněji umocnili belgičtí kolonizátoři, kteří upřednostňovali jeden z kmenů (Tutsi) a kteří v zemi zavedli identifikační průkazy, které jasně stanovovaly rasovou příslušnost. Tato rasová příslušnost se určovala dle předešlých měření rysů v obličejí. Zohledňovala se i postava, ale také velikost majetku subjektů. Dne 6. dubna roku 1994 v zemi začalo vyvražďování. Z eugenického pohledu je důležitou skutečností masové vyvražďování převážně jednoho z kmenů a to Tutsiů. Hutuové podnikali jakékoli kroky při snaze vyvraždit druhý kmen. Až nelidské chování je symbolikou této eugenické genocidy, kdy Hutuové znásilňovali spoustu žen kmene Tutsiů v přesvědčení nakřížení jejich genů. Chtěli, aby se rodily děti, které už nebudou pokrevně čisté Tutsiové. Kdo z Tutsiů vzdoroval, byl zabit. Především mačetou. Rasové předsudky byly silné, ještě pár měsíců před genocidou nebylo myslitelné, aby se někdo z Hutuů křížil s Tutsii.

- Jak se projevovala či projevuje eugenika na území Tibetu?

Tibet si za sféru svého útočiště a bádání vybraly již přední eugenické osobnosti. Velitel jednotek SS Heinrich Himmler byl spolu s Adolfem Hitlerem Tibetem konsternován. Přímou prohlásili, že Tibet je rodnou zemí Árijců. Himmler poté podnikal nejednu expedici do oblasti Tibetu a roku 1934 založil společnost Dědictví předků. Pod její záštitou se do oblasti vypravil také eugenik Bruno Berger, který v Tibetu přeměřil přes 300 lidí. Tyto zaznamenané výsledky poté porovnal s kostrami Evropanů. V Tibetu lze také nalézt původ využití svastiky nacistickou ideologií Hitlera. Z pohledu dnešní doby se na území Tibetu rozšířila jakási eugenická diskriminace ze strany Čínské lidové republiky. Tibetské ženy čelí spoustě tlaků, kdy musí obdobně jako v Číně, omezit počet svých dětí. Jsou také nuceny ke sterilizacím. Čína od roku 1988 zahájila eugenický plán, jež by měl v dlouhodobém horizontu zvýšit kvalitu populace. Tento plán označil Tibetany ze menšinu náchylnou k vyššímu procentu mentálního onemocnění, také ji shledává „méně kvalitní“. Zajímavým možným přínosem v dnešní době je využití tibetských genů, jenž nejlépe na světě snáší vysoké nadmořské výšky.

- Mají tyto dva eugenické případy (ve Rwandě a v Tibetu) stejný charakter?

Výše představené problematiky eugeniky na území státu Rwandy a v Tibetu se nedají klasifikovat jako podobné. Eugenické projevy ve Rwandě probíhaly převážně skrze masové vyvražďování jedné rasy druhou, a to z důvodu zamezení šíření genů nenáviděné rasy. Na území Tibetu se jedná o spojitost s eugenikou již díky Hitlerovým a Himmlerovým počínům. V dnešní době se však eugenika projevuje v Tibetu skrze politiku Číny, která matkám omezuje možnost mít více dětí, nebo jim přímo zákonem nařizuje sterilizaci. Nejedná se proto o přímé vyvražďování jiné rasy, ani o tendence vyhladit Tibetskou populaci, jako tomu bylo v případě Tutsiů a Hutuů ve Rwandě. Eugenickou spojitost mají Rwanda s Tibetem například v historické intervenci z Evropského kontinentu na poli náboženském, kdy se křesťané snažili dostat tato území do sféry svého vlivu.

Eugenika byla součástí našeho světa již od dob biblických příběhů, či od Antického Řecka. Je však nadále součástí i v dnešní době, kdy se tak trochu skryla pod název genetické inženýrství či genová modifikace. Tato disciplína hýbe veřejným míněním i vědeckým prostředím. Genetická modifikace produkuje unikátní set genů, které by příroda sama nevytvořila. Vychází tedy ze zákonů negativní eugeniky, která potlačuje další šíření špatných genů. Jedná se o pokus rozmnožení žádoucích genů s hlavní nadějí vytvořit lepší rasu lidí s omezením množení nižších genetických typů. Genová modifikace jednoduše usiluje především o vylepšení člověka, vyzdvihuje a modifikuje jeho kladné přednosti.

Dle autorčina názoru, se nelze ztotožnit se zmíněnými Platónovi úvahami (v kapitole 4.1.1): „Šlechtí se psi, koně a výsledek je skvělý. Zvířata jsou stále pěknější i silnější. Proč to samé neučinit s lidmi?“ U lidí je to jiné, než u koní. Kůň totiž nemá vliv na okolní svět a přírodu. Když změním koně, přírodě je jedno, jestli je kůň krásnější či rychlejší v očích člověka. Ve výsledku z pohledu přírody kůň spase stejnou slámu. U člověka je přednesená filosofická otázka mnohem hlubší v kořenech vzniku i ve finálních výsledcích. Člověk má totiž vliv na krajinu a přírodu. Má jako jediný například vliv na množství těžných surovin. Z eugenického úhlu pohledu je podřadný člověk „primitiv“. Jenže tento primitiv žije stále ještě ve větší rovnováze s přírodou, kdežto dokonalý Árijec – elita, vědátor, dobyvatel, podmanitel je v hlubším a střízlivějším pohledu vykořisťovatel slabších a především Země. Inteligence je totiž dost možná právě tou silou, která se staví proti běžnému a přirozenému řádu a chce jím manipulovat a ovládat jej. Jenže přírodní rovnováha je natolik komplikovaná a jemná, že dost možná není ani v možnostech lidského mozku, uchopit ji v celé její komplexnosti.

Eugenika praktikována na lidech je proto prostředkem bezcitného rozumu, jímž si chceme podrobit svět, který sám dost možná na bázi rozumnosti nefunguje a tím ho celý může narušit a zničit. Pozitivní eugenika minulých dvou tisíciletí byla pokusem o prosazení hodnot snesených Mojžíšem z hory Sinaj a jako taková provází lidstvo po celou dobu, byť ve změněných formách. I průměrný křižák (tj. rytíř křížového řádu) a misionář byli tak trochu eugeniky, protože věřili, že vyzvednou to lepší v člověku

a zdokonalí tak lidstvo k čemusi vyššímu. Tato raná forma eugeniky předcházela a stala se základnou pro eugeniku ve formě, jak ji chápeme dnes.

7. Seznam použité literatury

7.1 Knižní zdroje

BALCAROVÁ, Jitka. „Jeden za všechny, všichni za jednoho!": *Bund der Deutschen a jeho předchůdci v procesu utváření „sudetoněmecké identity"*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2013, 472 s. ISBN 978-80-246-2234-7.

BAUMAN, Z. -- OGROCKÁ, J. *Modernita a holocaust*. 2. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2010. 330 s. ISBN 978-80-7419-028-5.

BERGEN, Doris L. *The Holocaust: A Concise History*. Vyd. 2. Spojené státy Americké, Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc., 2009, 296 s. ISBN 978-0-7425-5714-7.

BROŽEK, Artur. *Zušlechtění lidstva: [Eugenika]*. Praha: F. Topič, 1914, 111 s. Duch a svět.

CARNEY, J. J. *Rwanda before the genocide: Catholic politics and ethnic discourse in the late colonial era*. Oxford: Oxford University Press, 2014, 358 s. ISBN 978-0199982271.

CLAY, Catrine a Michael LEAPMAN. *Panská rasa: Nacistické Německo a experiment Lebensborn*. Praha: Columbus, 1996, 196 s., [8] s. obrazových příloh. ISBN 80-85928-43-4.

ČENĚK, Jiří, Jitka BREŠOVÁ a Josef SMOLÍK. *Interkulturní psychologie: současný výzkum a aplikace*. 1. vyd. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2013. ISBN 978-80-7375-750-2.

FOUSTKA, Břetislav. *Slabí v lidské společnosti: ideály humanitní a degenerace národů*. Praha: J. Laichter, 1904. 218 s.

FRANZ, Uli. *Tibet*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012, 82 s. ISBN 978-80-247-3910-6.

GRAND, Scott. *The Lebensborn Experiment: Hitler's Quest to Establish a Master Race*. Createspace Independent Pub, 2010, 340 s. ISBN 978-1449577551. Dostupné také z: <https://www.createspace.com/3407819>

HITLER, Adolf. *Můj boj: dva svazky v jednom. Sv. 1.: Účtování. Sv. 2.: Národněsocialistické hnutí*. Nezkrác. vyd. Praha: Otakar II., c2000, 507 s. ISBN 80-86355-26-8.

HRUBÝ, Karel. *Eugenika: člověk v zrcadle dědičnosti*. Vydání první. V Praze: Jos. R. Vilímek, 1948, 241 s.

CHESTERTON, G. *Eugenics and other evils*. London, New York: Cassell, 1922, 188 s.

JOHNSON, Paul. *Dějiny židovského národa*. Vyd. 2. Překlad Věra Lamperová, Jan Lamper. Praha: Rozmluvy, 2007, 591 s. ISBN 978-80-85336-38-2.

KAPSTEIN, Matthew. *Dějiny Tibetu*. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 328 s. ISBN 978-80-247-3268-8.

KIMANUKA, O. *Sub-Saharan Africa's Development Challenges. A Case Study of Rwanda's Post-Genocide Experience*. New York: Palgrave Macmillan, 2009. 192 s. ISBN 978-0-230-60656-2.

KRYL, M. *Rasismus, antisemitismus, holocaust*. Ústí nad Labem: Filozofická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, 2011, 260 s. ISBN 978-80-7239-262-9.

LEVENE, Mark. *Genocide in the age of the nation state*. New York: Distributed in the U.S. and Canada by Palgrave Macmillan, 2005, 384 s. ISBN 1-85043-752-1.

LONGMAN, T. *Christianity and Genocide in Rwanda*. New York: Cambridge University Press, 2009. 372 s. ISBN 978-0-511-64141-1

MAREK, Jindřich. *Krvavé mise OSN: modré barety v pasti mezinárodní politiky*. V Praze: XYZ, 2010, 363 s. ISBN 978-80-7388-437-6.

MORAWETZ, Jennifer. *The Lebensborn Organization in Nazi Germany and Occupied Europe*. Texas: University of Texas at Dallas, 2011, 176 s. ISBN 1506173.

MORRIS, Charles. *The Aryan Race: Its Origins and Its Achievements*. Chicago: S. C. Griggs and Company, 1888, 230 s.

NIETZSCHE, Friedrich. *Tak pravil Zarathustra*. Olomouc: Votobia, 1995, 300 s. ISBN 80-85885-79-4.

RADWANOWICZ–WANCZEWSKA, Joanna, Piotr NICZYPORUK a Karol KUŹMICZ. *Jednostka a państwo: na przestrzeni wieków*. Temida 2. Białystok, 2008, 274 s. ISBN 978-83-89620-45-3.

REDD David, Peter KNOWLES, Peter STEWART a James MCCONNACHIE. *Nepal: Turistický průvodce*. 5th ed. London: Rough Guides, 2002, 510 s. ISBN 1-85828-899-1.

SAHA, Santosh C. *Perspectives on contemporary ethnic conflict: primal violence or the politics of conviction?*. Lanham, MD: Lexington Books, c2006, 352 s. ISBN 0739110853.

SHANAHAN, Timothy. *The evolution of Darwinism: selection, adaptation, and progress in evolutionary biology*. New York: Cambridge University Press, 2004, 352 s. ISBN 9780521541985.

ŠIMŮNEK, Michal. In: *Semináře a studie Výzkumného centra pro dějiny vědy z let 2002-2003*. Praha: Výzkumné centrum pro dějiny vědy AV ČR, 2003 s. 71-88. [Pracovní seminář Národ a národnost 1918-1919 (Mezi biologií, historií a politikou). Praha, 16. května 2002]

VERDIER, Raymond, Emmanuel DECAUX a Jean-Pierre CHRÉTIEN. *Rwanda un génocide du XXème siècle*. Paris: Editions L'Harmattan, 1996, 263 s. ISBN 2738439896.

VERWIMP, P. *Peasants in Power: The Political Economy of Development and Genocide in Rwanda*. Brussel: Solvay, 2013. 360 s. ISBN 978-94-0076433-0.

WESTERMAN, Frank. *Zvíře, nadzvíře: tragédie dvacátého století v osudech koně - lipicána*. 1. vyd. Brno: Host, 2012, 320 s. ISBN 978-80-7294-686-0.

WILKINSON, Stephen. *On the Distinction Between Positive and Negative Eugenics*. In: HÄYRY, Matti (ed.). *Arguments and Analysis in Bioethics*. Amsterdam: Rodopi, 2010, xiv, s. 115–126. ISBN 978-90-420-2802-9.

7.2 Internetové zdroje

BRIGNELL, Victoria. The eugenics movement Britain wants to forget. *NewStatesman* [online]. London, 2010 [cit. 2016-04-07]. ISSN 1364-7431. Dostupné z: <http://www.newstatesman.com/society/2010/12/british-eugenics-disabled>

De tragedie van Rwanda 1994. *Marxisme.be* [online]. 2014 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.marxisme.be/n/2014/06/de-tragedie-van-rwanda-1994/>

Eugenics sterilization legislation in the United States - Oct. 1913. *DNA Learning Center* [online]. 2015 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <https://www.dnalc.org/view/10958--eugenics-sterilization-legislation-in-the-united-states-oct-1913-.html>

Forced Sterilizations In Occupied Tibet. *The WikiLeaks Forum* [online]. 2013 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.wikileaks-forum.com/tibet/300/forced-sterilizations-in-occupied-tibet/18002/>

GINTER, Karol. Himmler i eugenika, czyli Lebensborn. *Galimatias: Czyli moja strona domowa* [online]. 2006 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://karolginter.pl/himmler.htm>

International Eugenics Congresses. *Controlling Heredity: The American Eugenics Crusade: 1870-1940*[online]. University of Missouri, 2012 [cit. 2016-04-07]. Dostupné z: <https://library.missouri.edu/exhibits/eugenics/congresses.htm>

JERSÁKOVÁ, Jana. *Literární rešerše* [online]. 2010 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://botanika.prf.jcu.cz/temp/2010/reserse.pdf>

Lebensborn-hjemmene. *Lebensbornnorway* [online]. 2012 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <http://www.lebensbornnorway.org/lebehjem.htm>

Modern Eugenics. *West Hunter* [online]. 2013 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <https://westhunt.wordpress.com/2013/11/13/modern-eugenics/>

Rwanda: A Terrible Legacy of Colonialism – Rocket Thrall. *Social Change and the Future* [online]. 2014 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <https://socialchange-course.wordpress.com/2014/09/page/5/>

Rwanda: Information on the role of the Interhamwe [also Interahamwe] militia and the use of roadblocks during the 1994 Rwandan genocide. *Resource Information Center* [online]. United States Bureau of Citizenship and Immigration Services, 2001 [cit. 2016-04-22]. Dostupné z: <http://www.refworld.org/docid/3decf4b24.html>

Římský statut Mezinárodního trestního soudu: Článek 6 - Genocida. *United Nations: Information Centre Prague* [online]. Itálie, 1998 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/04/Rimsky-statut.pdf>

SHETTY, Parinita. Long Reads Pick of the Week: The Monster Next Door. *Bookworm Etcetera: Celebrating the reading culture and spreading the book-mad bug*[online]. 2015 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <https://bookwormetc.wordpress.com/2015/04/10/long-reads-pick-of-the-week-the-monster-next-door/>

Statistics of the Genocide. *Supporting Survivors of the Rwandan Genocide* [online]. 2009 [cit. 2015-11-24]. Dostupné z: <http://survivors-fund.org.uk/resources/rwanda-history/statistics>

Tibet: History. *Infoplease* [online]. 2012 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.infoplease.com/encyclopedia/world/tibet-history.html>

The Dalai Lama's Nazi and Terrorist Friends: Heinrich Harrer of Hitler's Nazi SS. *Angel of Justice* [online]. 2012 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.angelofjustice.org/index2.html>

The Quality Baby: Birth Control Policies in Tibet: Discussion of population policies an allegations of forced & abortion. *Dharmakara.net* [online]. 1996 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://dharmakara.net/tibet/TibetFacts9.html>

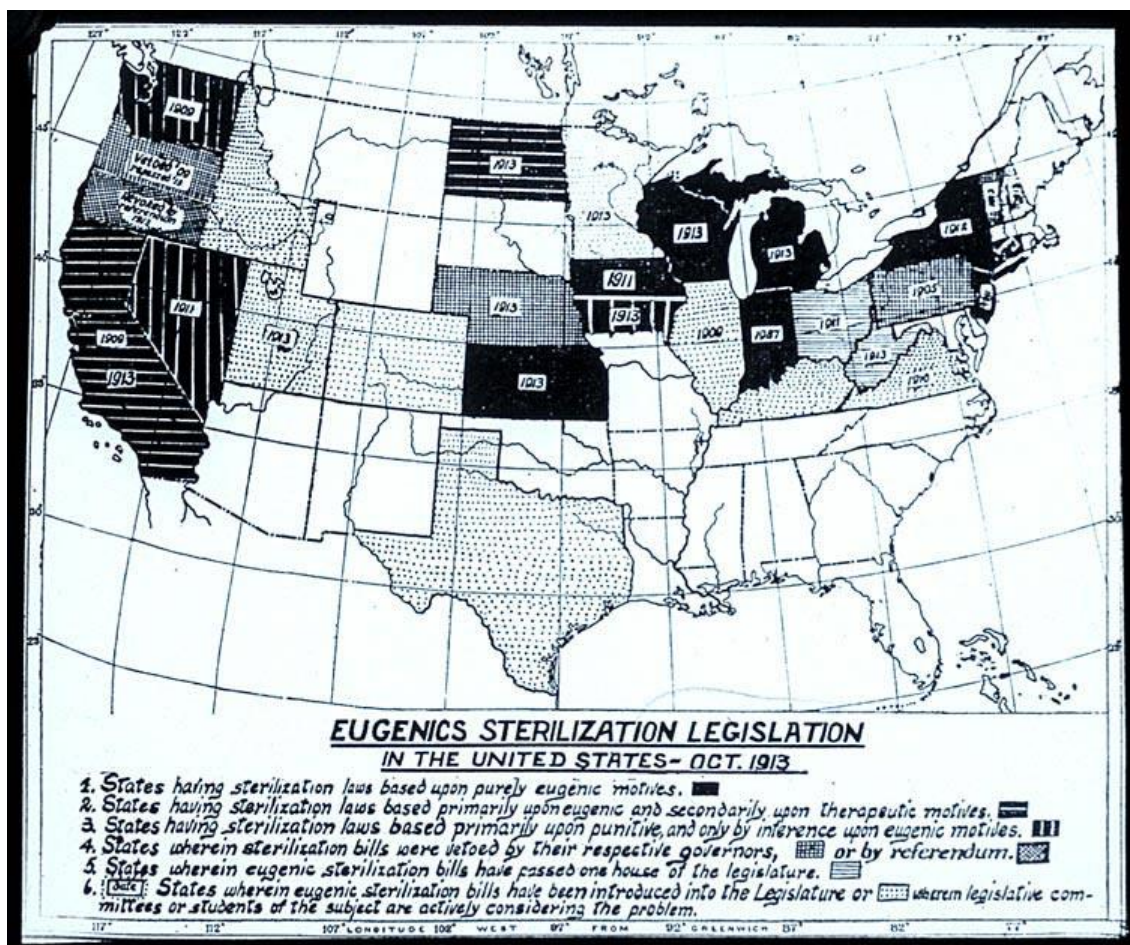
VOJTOVÁ, Markéta. *Terminologie výzkumu* [online]. VOŠZ a SZŠ Hradec Králové, 2010 [cit. 2016-05-04]. Dostupné z: http://www.zshk.cz/files/terminologie_vyzkum.pdf

Seznam obrázků

Obrázek 1: Zákon o sterilizaci ve Spojených státech amerických k roku 1913.....	53
Obrázek 2: Logo druhého mezinárodního setkání eugeniků.....	54
Obrázek 3: Lebensborn	55
Obrázek 4: Ukázka identifikačního průkazu zavedeného belgickou vládou na území Rwandy	56
Obrázek 5: Měření nosu a sledování barvy očí za účelem rasového přiřazení ve Rwandě v době belgického kolonializmu.	57
Obrázek 6: Jizvy po zásahu mačetou.....	58
Obrázek 7: Bruno Beger zkoumající tibetskou rasu.....	59

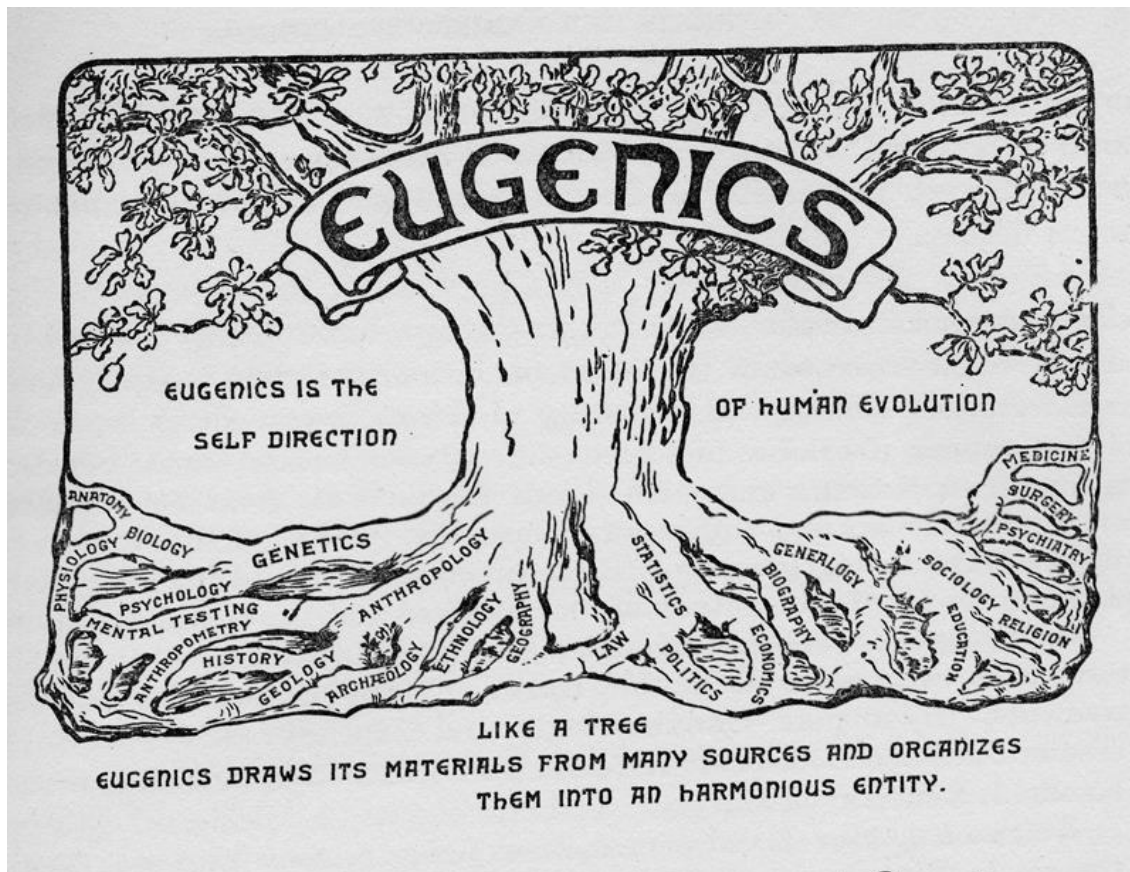
8. Přílohy

Truman State University. Noncommercial, educational use only.

Obrázek 1: Zákon o sterilizaci ve Spojených státech amerických k roku 1913

Zdroj: Eugenic sterilization legislation in the United States - Oct. 1913. DNA Learning Center [online]. 2015 [cit. 2016-04-13]. Dostupné z: <https://www.dnalc.org/view/10958-eugenics-sterilization-legislation-in-the-united-states-oct-1913-.htm>

Obrázek 2: Logo druhého mezinárodního setkání eugeniků

Zdroj: *International Eugenics Congresses. Controlling Heredity: The American Eugenics Crusade: 1870-1940*[online]. University of Missouri, 2012 [cit. 2016-04-07].

Dostupné z: <https://library.missouri.edu/exhibits/eugenics/congresses.htm>

Obrázek 3: *Lebensborn*

Zdroj: *Lebensbornnorway: Lebensborn-hjemmene* [online]. 2012 [cit. 2016-04-13].

Dostupné z: <http://www.lebensbornnorway.org/lebehjem.htm>

Mod. 3

BMSW
000584

Amazina y'abana n'igihe bavukiye
Noms, prénoms et date de naissance des enfants.

Amazina Noms et Prénoms	Yavutse kuwa Né le	Igitsina Sexe
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		
11.		
12.		

Ubwoko (Hutu, Tutsi, Twa, Natyamba)
Ethnie

Aho yavukiye ... RUSHAKI. H.
Lieu de Naissance:

Itariki yavutseho ... 1970
Date de Naissance

Umwuga ... Etudiante
Profession

Aho atuye ... RUSHAKI. H.
Lieu de domicile

Amazina y'uwo bashakanye NYIRABAKI
Noms du Conjoint

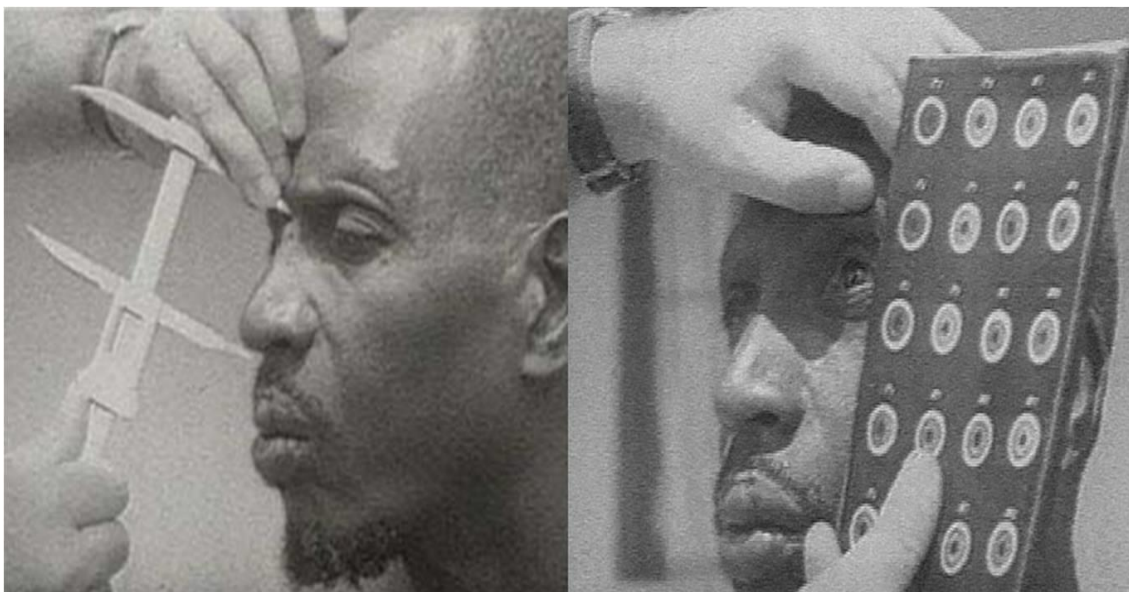
No C.I. 32 398/mba
Signature ou l'impression du titulaire

REPUBLIQUE RWANDA
MINISTRE MIKARANGA

Obrázek 4: Ukázka identifikačního průkazu zavedeného belgickou vládou na území Rwandy

Zdroj: SHETTY, Parinita. *Long Reads Pick of the Week: The Monster Next Door. Bookworm Etcetera: Celebrating the reading culture and spreading the book-mad bug*[online]. 2015 [cit. 2016-04-15]. Dostupné z: <https://bookwormetc.wordpress.com/2015/04/10/long-reads-pick-of-the-week-the-monster-next-door/>

Obrázek 5: Měření nosu a sledování barvy očí za účelem rasového přiřazení ve Rwandě v době belgického kolonializmu.

Zdroj: Rwanda: A Terrible Legacy of Colonialism – Rocket Thrall. *Social Change and the Future* [online]. 2014 [cit. 2016-04-28]. Dostupné z: <https://socialchangecourse.wordpress.com/2014/09/page/5/>

Obrázek 6: Jizvy po zásahu mačetou

Zdroj: De tragedie van Rwanda 1994. Marxisme.be [online]. 2014 [cit. 2016-04-28].

Dostupné z: <http://www.marxisme.be/n/2014/06/de-tragedie-van-rwanda-1994/>

Obrázek 7: Bruno Beger zkoumající tibetskou rasu

Zdroj: *The Dalai Lama's Nazi and Terrorist Friends: Heinrich Harrer of Hitler's Nazi SS. Angel of Justice [online]. 2012 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.angelofjustice.org/index2.html>*